

Iktatószám: 164029/05.06.2024

Jóváhagyta:

Belső jelentés

Felnőttképzés

Előkészítette:

Láttamozta:

A jelentést a Programok és Projektek Vezérgazgatósága állította össze.

Tartalom

I.	Téma/ Probléma/ Feladat.....	3
II.	Elemzés	3
III.	Következtetés	9
IV.	Javaslatok, ajánlások.....	11

I. Téma/ Probléma/ Feladat

A felnőttképzés, akárcsak a szakoktatás kérdése, fontos Hargita Megye Tanácsa számára, hiszen ez hozzájárul a munkahelyteremtéshez, jövedelemszerzéshez.

Hargita megyében számos szereplő (közintézmény, felsőoktatási intézmény, civil szervezet, közoktatási intézmény, cég és vállalkozás stb.) rendelkezik felnőttképzési kínálattal, a felnőttek iskolarendszeren kívüli képzésére. A képzési kínálat rendkívül színes, hiányoznak a felnőtt képző szervezeteket támogató struktúrák, a közintézmények, civil szféra vagy felsőoktatási intézmények által időnként vagy alkalmilag szervezett szakmai tanácskozások nem vezetnek szakpolitikai kezdeményezésekhez.

A felnőttképzésben számos intézmény indít képzéseket: érettségi után, posztliceális képzéseken (pl. asszisztensképzés), a szakiskolát végzettek folytathatják tanulmányaikat esti tagozaton vagy számos tanfolyam/képzési lehetőség áll az érdeklődők rendelkezésére. A tartalmukat tekintve ezek a képzési programok nagyobb részben valamelyik iparághoz tartozó, műszaki-iparijellegű szakképzések (pl. kőműves, ács, lakatos, hegesztő), illetve mezőgazdasági és feldolgozóipari szakképzések (pl. mezőgazdász, állattenyésztő, gyümölcsstermesztő, pék, hentes). Ugyanakkor számottevő még a nyelvi és info - kommunikációs kompetenciákra irányuló képzések aránya (számítógép kezelői tanfolyam, idegen nyelv, kommunikációs tréning) és a szolgáltatási szektorhoz tartozó képzések is (például fodrász, biztosítási ügynök, humán erőforrás menedzser, beteggondozó, fotó, marketing, kulturális intézményvezető, projektmenedzser, projektigazgató, képző - előadó, ceremóniamester, lakberendező stb.)

A regisztrált munkanélküliek számára pedig a Munkaerő Elhelyező Ügynökség, figyelembe véve a munkaerőpiac igényeit is ingyenes képzéseket szervez. Más érdeklődő is részt vehet az említett tanfolyamokon, fizetett helyeken.

II. Elemzés

Köztudott, hogy a gazdasági válság, világjárvány kirobbanásával párhuzamosan növekedett a munkanélküli fiatalok száma Európában. Ugyanakkor, a munkáltatók a képzett szakmunkásokból, ágazonként és szakterületekként eltérő nagyságú mennyiségi hiányt jeleznek, erős igény mutatkozik a szakemberek iránt. **A munkaerőhiány legfőbb okai közé tartozik Romániában a lakosság elöregedése, az egyre növekvő migráció/elvándorlás, valamint az egyre nagyobb méreteket öltő iskolai**

lemorzsolódás. Az utóbbi években némi fellendülést tapasztalhatunk, azonban a megfelelő színvonalú és mértékű foglalkoztatás jelenlegi helyzete Romániában is égető probléma.

Probléma az úgynevezett agyelszívás, hogy a jól képzett fiatal munkaerő elvándorol és külföldön vállal munkát a magasabb bérezések reményében. Fontos ezt a folyamatot mérsékelni, és ennek érdekében fellépni, intézményes keretek között.

A magas munkanélküliség, az "agyelszívás" és a „kézelszívás” jelenségének csökkentése, megszüntetése érdekében fontos, hogy a formális és nem formális képzési rendszerekből kikerült fiatalok a megszerzett tudásukat hosszú távon szülőföldjükön kamatoztassák, valamint, hogy reális esélyük legyen a tanult szakmából megélni és, hogy az élethossziglan tartó tanulási lehetőségek által olyan készségekre, képességekre tegyenek szert, amelyek megkönnyítik a munkaerőpiacon történő elhelyezkedésüket.

Az Európa 2020 stratégia - *az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája* - a tudásban és az innovációban látja az intelligens, fenntartható és inkluzív gazdasági növekedés felé vezető utat, és 75%-os foglalkoztatási rátát tűz ki célul. A stratégia sikere az európai munkaerő szaktudásától függ. **A fiataloknak megfelelő képesítések kellene, hogy el tudjanak helyezkedni.** Az alacsonyán képzett vagy képesítés nélküli fiataloknak közel háromszor akkora esélyük van a munkanélküliségre, mint a magasan képzetteknek. Az Európai Unió aktív népessége közel egyharmadának alacsony a képesítése. A fiatalok közül sokan, kb. 15%-ban képesítés nélkül hagyják el az iskolát.

Az információs társadalom, a tudomány és a technológia fejlődését, a folyamatosan alakuló piaci elvárásokat figyelembe véve, úgy a formális mint a nem formális oktatásban szükséges **az új alap készségek - informatikai jártasság, idegennyelv-ismeret, műszaki kultúra, vállalkozási és társadalmi ismereteken és készségeken túl, a probléma problémamegoldás, kritikai gondolkodás, kreativitás, az együttműködés, az érzelmi intelligencia, a döntéshozatali képesség, a kognitív rugalmasság** – elsajátítására helyezni a hangsúlyt.

A munkaadók egyre inkább megkövetelik munkavállalóiktól, hogy képesek legyenek új készségeket gyorsan megtanulni és elsajátítani, új kihívásokhoz és helyzetekhez alkalmazkodni. Éppen ezért, kulcsfontosságú mindenki számára ezen készségek biztos alkalmazása, mivel a munkaerőpiac folyamatosan változó jellegű készségeket, szakképzettségeket és tapasztalatokat igényel. A kreatív, innovatív, komplex problémamegoldást a siker egyik nélkülözhetetlen elemeként említik ma a legtöbben.

Mivel eredménytelen, nem hatékony az országos szinten szervezett felnőttképzés, ezért helyi szinten kell azt szervezni a helyi szereplők nagyobb mértékű bevonásával, hiszen úgy gondoljuk a felnőttképzés valódi változást hozhat, ha a lokális igényekhez igazítjuk, és figyelembe vesszük a térségi adottságokat. Éppen ezért a Székely termék mozgalom által, ezen belül felnőttképzések szervezésével Hargita Megye Tanácsa kistermelők százait segítette, hogy vállalkozóvá váljanak, és hagyományos termékeikkel versenyképesek legyenek a helyi és regionális piacon.

Sajtó: <https://www.borbolycsaba.ro/a-szekely-termek-mozgalomnak-resze-a-felnottkepzes/>

Hargita Megye Tanácsának elnöke az elmúlt időszakban az Európai Unió helyi és regionális hatóságokat képviselő tanácsadó szervének, a Régiók Bizottságának tagjaként számtalan Hargita megyei kezdeményezést, programot ismertetett a testületben, több javaslatot tett a munkahelyteremtést, a környezetvédelmet, energiahatékonyságot, ifjúságpolitikát, oktatást, hagyományos termékeket és hagyományos módszereket illetően. Mindez által a Székelyföld és a többi magyarlakta térség érdekeit képviselte a Környezetvédelem, éghajlatváltozás és energiaügy (ENVE) illetve az Oktatás, ifjúság, kultúra és kutatás (EDUC) szakbizottság teljes tagjaként, az Európai Néppárt politikai csoportjában, RMDSZ-es politikusként, ezenkívül európai felsőoktatás témában is tett jelentést.

Kiemelten fontosnak tartjuk az egész életen át tartó tanulás elvét, mivel az elősegíti a mobilitást, a gazdasági fejlődést, és hozzájárul az életminőség javulásához. A megye elnök szerint “az eddiginél szélesebb látókörű szemléletre és a hosszú távú hatások figyelembevételére lenne szükség ahhoz, hogy a környezettel kapcsolatos ismereteket össze lehessen kapcsolni az alapos üzleti szaktudással. A környezet- és vállalkozásbarát szemlélet kialakítását már az alsóbb fokú oktatás során el kell kezdeni, mivel az új szakmákhoz természettudományos, technikai és matematikai szaktudás is szükséges, illetve ennek a felnőttképzési tantervekben is kiemelt helyet kell biztosítani”.

Sajtó: <https://www.borbolycsaba.ro/a-felnottkepzesel-kapcsolatos-modositot-fogadott-el-a-regiok-bizottsaga/>

A nem formális képzési lehetőségek biztosításával a jelenlegi munkaerőpiacon hiányszakmáknak minősülő foglalkozási területekre kívánunk reális és hiteles szakembereket képezni. Az iskolai rendszeren kívüli képzések által rászereznénk erősíteni az iskolai rendszer keretében szervezett képzésekre, felnőttképzésre, éppen ezért Hargita Megye Tanácsának alintézményeként működő **Hargita Megyei Vámszer Géza Művészeti**

Népiskola több szakkal járul hozzá a felnőttképzési programok erősítéséhez, a népiskola oktatási pallettáján az alábbi képzési kínálatok szerepelnek: hagyományos és modern ácsképzés, fafaragás, székely kapu faragás, asztalos képzés, népi bútorfestés, bútorrestaurálás, hagyományos népviselet készítés, szövés-varrás, hímzés, csipkekészítés, népviseleti tartozékok készítése, nemezelés, kerámia, bőrdíszmű, gyöngyfűzés, népi hangszerek készítése, kovácsolás, népi kosárfonás, illetve néptánc, népzenei képzések.

A *Vámszer Géza Művészeti Népiskolában* ezek a képzések 2-3 évesek. A szakoktatás heti 5 órában zajlik, ezek csoportos foglalkozások, egy csoportban 6-8 személy van. A képzések 70 százaléka gyakorlat a többi elméleti oktatás.

A tanfolyam elvégzése után a Kulturális Minisztérium által az országban és külföldön is elismert akkreditált oklevelet biztosít, amely egy saját vállalkozás elindításához szükséges és megfelelő.

Hargita megyében a csíkszeredai Vámszer Géza Művészeti Népiskola közreműködésével Hargita Megye Tanácsa a magyarországi szakképzési/felnőttképzési rendszer kiemelt partnere kíván lenni, hisz rengeteg olyan ember van, akinek szüksége van a szakmai képzésre/átképzésre, ennek érdekében az elmúlt időszakban számos egyeztetésre került sor amelyen Magyarországról részt vett Pölöskei Gáborné szakképzésért és felnőttképzésért felelős helyettes államtitkár, valamint Rostás János és Medzger Tibor, a mátészalkai és a pécsi szakképzési centrum kancellárjai. Arról egyeztettek a jelenlevők, hogy a különböző szakmákban hogyan lehetne alapos, tényleges tudást, és nemcsak az igazoló okiratot átadó képzéseket biztosítani, a helyben való boldoguláshoz a jó szakmai tudásra szükség van, a felnőttképzésre azért van szükség, mert sokan dolgoznak egy bizonyos szakmában, viszont nincs meg a megfelelő szakképesítésük.

Sajtóhír: <https://www.borbolycsaba.ro/valos-tudast-atado-szak-es-felnottkepzesre-van-szukseg/>

A Székely Gazdaszervezetek Egyesülete intézményes keretek között szervez **felnőttképzést agráriummal kapcsolatos témakörökben.**

Az intézményes keretek között zajló felnőttképzési programok célja két jelentős térségi igény/hiány kielégítésére/pótlására fókuszált: új ismeretek átadása és a képzési program által nyújtott tanúsítvány valamilyen gyakorlati célból (például forrásbevonáshoz) való megszerzése. A felnőttképzési programok működtetésében érdekelt intézmények közötti

kommunikáció véletlenszerű, a képzések tartalmára nem jellemző az innovatív tartalom, a reális térségi igényekre alapozott képzési programok száma alacsony.

Az agráriummal kapcsolatos oktatás terén az előrelépéshez több tényező együttes megjelenésére lenne szükség. Értelem szerűen a szakképzés iránti érdeklődés növelése a képzési helyszínek fejlesztésével (a hangsúly nem az infrastrukturális beruházásokra kellene helyeződjön), a képzési tartalom aktuális ismeretekkel való feltöltésével és a képzési gyakorlat folyamatos marketingjével valósítható meg. A felnőttképzési programok terén leginkább a reális térségi szükségletek felmérése jelenthetne előrelépést.

A Székely Gazdaszervezetek Egyesülete és a Pro Agricultura Hargitae Universitas Alapítvány 2021-ben a agroturisztika, bio- és általános mezőgazdálkodás témakörökben indított képzéseket a Hargita megyei gazdák számára. A képzésekre a Hargita megyén kívül élő vagy tevékenykedő gazdák is jelentkezhetnek.

A sikeresen vizsgázó résztvevők a munkaügy által elismert hivatalos diplomát kapnak amelyet különböző mezőgazdasági pályázatokra történő jelentkezésnél is hasznosíthatnak.

Mi hiszünk abban, hogy Székelyföldön is lehetnek versenyképes, modern gazdaságok. Az eddigi tapasztalataink azt mutatják, hogy nagyon sok múlik azon, hogy a gazdák számára elérhető-e azok a lehetőségek, amelyek által szaktudásukat gyarapíthatják. Ezekkel a szakképzésekkel nekik igyekszünk teret biztosítani a fejlődésre, a képzések elérhetőek a <https://szekelygazda.ro/szakterulet/oktatas/> linken.

Nem formális oktatás - A „**CAPTION – CAP Information Measures for Sustainable Food Chain**” projekt a közös agrárpolitikára (KAP) vonatkozó 2018. évi tájékoztatási intézkedések támogatása (2017/C 339/07) EU-s program keretében, kifejlesztésre került egy e-learning tananyag – multimédiás vagy audiovizuális tananyagok, amelyek fő célja a helyi termelőket marketingre, illetve a termékeik értékesítéséhez szükséges információkra tanítani. A Hargita megyei gazdák számára hasznos e-learning rendszer elérhető a www.szekelytermelok.ro honlapon, illetve mobiltelefonos alkalmazás (iOS és Android) formájában, **Székelytermelők** néven.

A teljes tananyag öt modulból áll. Az első modulban az alapoktól kezdve a **Székely termékekkel** kapcsolatos tudnivalók érhetőek el. A második modul a **pénzügyi nyilvántartásról**, a harmadikban pedig **általános projektmenedzsmentről** tartalmaz

információkat. A negyedik modul az **értékesítéssel** kapcsolatos alapvető kérdéseket, az ötödik modul a **vállalatok működésének rendszerét ismerteti**.

A **Spektrum Oktatási Központ** a formális és nem formális képzési programok széles skáláját kínálja olyan készségek, kompetenciák magas szintű elsajátítását garantálja, amelyek legtöbb szakmában és élethelyzetben elengedhetetlenek. Ezen "transzverzális" készségek között elsődlegesen fontosak a **nyelvi kompetenciák**, a **humán készségek**, a **vállalkozói készségek**, valamint a **menedzsment készségek**. **Oktatásfejlesztési projektjeik** keretében keressik azokat a hatékony módszereket és eszközöket, melyekkel a régióban élő munkaerő felkészülhet a gyors gazdasági változásokra, és amelyek ösztönzik a vállalkozói kedvet. A **humán készségek**, **vállalkozói készségek**, **menedzsment készségek** ma egyre több szakmában alapkövetelménynek számítanak. Számos szakterületen használhatók azon jártasságok, melyek a "Képzők képzése" (Training of trainers, ToT) elnevezésű akkreditált tanfolyamukon szerezhető meg.

Forrás: <https://www.sec.ro/hu/page/151/rolunk>

Igényfelmérés - Viszonylag kevés szakmai elemzés/igényfelmérés áll rendelkezésre felnőttképzés témában.

Az elmúlt évek során Hargita Megye Tanácsának alintézményeként működő Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége több felmérést is készített a helyi vállalkozók körében, hogy valós képet alkothasson a vállalkozók aktuális munkaerő-szükségletéről, a helyi munkaerő minőségéről, illetve a munkaerőhiány mértékéről. Az eredmények azt mutatják, hogy a felmérésben részt vevő vállalatoknál foglalkoztatott alkalmazottak majdnem fele a végzettségének megfelelő munkakörben tevékenykedik, illetve a vállalkozók 40%-a azt nyilatkozta, hogy sajnos jelentkező is ritkán akadt a meghirdetett állásokra. A felmérések eredményei szerint, ami a szakképzett munkaerőt illeti, nagy igény mutatkozik a vállalkozók részéről a famegmunkálással foglalkozó szakemberek – ácsok, asztalosok – iránt, illetve a szerelő, lakatos szakemberek terén is hiány mutatkozik, akárcsak az eladó/értékesítő szakmunkások és a pincéri szakmában. Emellett mérnököket és informatikusokat is alkalmaznának a válaszadó cégek.

Bővebb információ elérhető a Helyi vállalkozók munkaerőszükségletének felméréséről készült anyagban: <https://adehar.ro/sites/default/files/Felmeres%202015..pdf>

III. Következtetés

Ahhoz, hogy a formális és nem formális oktatás továbbra is választ adhasson az aktuális és jövőbeli kihívásokra, az európai oktatási és képzési rendszereknek a következő feltételeknek kell megfelelniük:

- rugalmasnak és magas színvonalúnak kell lenniük;
- lehetővé kell tenni a fiatalok számára a kulcskompetenciák elsajátítását a formális, nem formális, informális oktatásban egyaránt, annak érdekében, hogy könnyebben alkalmazkodjanak a változásokhoz, és irányítsák azokat;
- továbbra is elő kell mozdítaniuk és ösztönözniük kell a szakképzésben részt vevő tanulók és oktatók határokon átnyúló mobilitását tapasztalatszerzés és tudásgyarapítás céljából, és mindezek szülőföldön való kamatoztatását;
- törekedniük kell a több lábon álló oktatási és képzési rendszerek megalapozására, bevezetésére, hogy a fiataloknak lehetőségük legyen a teljes életpálya kialakítása érdekében több szakmát is elsajátítani.

Az európai oktatási és képzési rendszereknek az elkövetkező évtizedekben is a célkitűzései, prioritásai között kell szerepeljenek:

- Az egész életen át tartó tanulás kora gyermekkori és iskolai megalapozásának, az alapkészségek és kulcskompetenciák oktatásának megerősítésére;
- A felnőttképzés/szakképzés és a munka világa közötti kapcsolat erősítése, gyakorlati képzés erősítése, a felnőttképzés/szakképzés hatékonyságának a növelése, a szakképzéshez és a képesítésekhez történő hozzáférés javítása, rugalmasabb és átjárhatóbb rendszerek révén;
- A felnőttképzésben/szakképzésben részt vevő tanárok, oktatók és mentorok kezdeti és folyamatos szakmai fejlesztése, önfejlesztő képességek növelése;
- A felsőoktatás diverzifikációjának és differenciálódásának támogatása, a felsőoktatás vonzerejének növelése a 25–55 évesek körében és a felsőoktatás gazdaság igényeinek megfelelő átalakítása;
- A felnőttképzés hatékonyságának javítása és célzott felnőttképzési támogatási rendszer kialakítása. A felnőttképzés minőségét és hatékonyságát úgy kell fejleszteni, hogy az magasabb szintű, szélesebb körű és differenciáltabb felnőttképzési szolgáltatásokat nyújtson a hátrányos helyzetű rétegeknek;

- **Az új kulcskompetenciák és képesítések kölcsönös elismerését és érvényesítését szolgáló eszközök fejlesztése;**
- A tudásátadás, a partnerek jó példáinak megismerése, a tanterv, a digitális és az online anyagok, az informális oktatási rendszerek nemzetközi fejlesztése a versenyképesség növelése érdekében;

A hátrányos helyzetű személyek és a romák életesélyeinek a javítására irányuló tanulási esélyek növelése, a tanulási lehetőségekhez való hozzáférés javítása, az alapvető kompetenciák megerősítésére és az alapkészségek megszerzésére irányuló programok komplex **területi, felzárkóztatási és szociális programok által.**

A helyi és regionális önkormányzatok számára megfelelő, közvetlenül elérhető pénzügyi forrásokat kell biztosítani, amelyek lehetővé teszik a migráns háttérrel rendelkező fiatalok integrációját az életem tartó tanulási lehetőségek biztosítása által.

Ugyanakkor, az élethosszig tartó tanulásra és mobilitásra vonatkozó stratégiák alapvető fontosságúak a foglalkoztathatóság, az aktív állampolgárság, valamint a személyes fejlődés elősegítése, illetve a társadalmi kirekesztettség csökkentése szempontjából. **Az élethosszig tartó tanulás paradigmája kettős célt tűz ki: aktív polgárok nevelését és a foglalkoztatás növelését, "életre és munkára nevel"**. Az elkövetkező évtizedekben fontos szerepet kap az élethosszig tartó tanulás/felnőttképzés gyakorlatban való megvalósítása.

Továbbá cél, hogy a **kompetencia alapú oktatás** alkalmazásával olyan nyitott, az egész életem tartó tanulás képességével rendelkező, változásra képes, kreatív felnőttekké neveljük tanulóinkat, akik képesek alkalmazkodni a XXI. század gyorsan változó munkakövetelményeihez.

A kompetencia alapú oktatás elterjesztése, az ehhez szükséges újszerű tanulás-szervezési eljárások elsajátítása, bevezetése, mint kooperatív módszerek, projektalapú oktatás, kompetencia alapú tananyagok, taneszközök, egységes oktatási programok alkalmazása, meghonosítása.

A **projekt alapú oktatás, projektmódszer**, - angol nevén Project Based Learning (PBL) - a legújabb és legkorszerűbb oktatási módszerek egyike, hiszen itt az oktatási folyamat középpontjában maga a tanuló, a gyakorlati, életközeli feladatok sikeres végrehajtására való felkészítés, az ehhez szükséges kompetenciák kialakítása állnak.

Projekt alapú oktatási módszerek bevezetése és fejlesztése által csökkenteni lehetne az agyszívással és kézzel szívással kapcsolatos negatív hatásokat, a térségek közötti szociális, gazdasági különbségeket.

IV Javaslatok, ajánlások

Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy úgy a formális, mint a nem formális oktatásban egyaránt **az új alap készségek - informatikai jártasság, idegennyelv-ismeret, műszaki kultúra, vállalkozási és társadalmi ismeretek és készségeken túl a probléma problémamegoldás, kritikai gondolkodás, kreativitás, az együttműködés, az érzelmi intelligencia, a döntéshozatali képesség, a kognitív rugalmasság –** elsajátítására helyezni a hangsúlyt.

Fontosnak tartjuk a projekt alapú oktatási módszerek bevezetését és fejlesztését a fiatalok gyakorlati, életközeli feladatok sikeres végrehajtására való felkészítése érdekében, valamint az ehhez szükséges kompetenciák kialakításáért.

Törekedni kell a **több lábon álló oktatási és képzési rendszerek megalapozására, bevezetésére, hogy a fiataloknak lehetőségük legyen a teljes életpálya kialakítása érdekében több szakmát is elsajátítani.**

Hargita Megye Tanácsának nincs direkt hatásköre a felnőttképzés/átképzés terén, viszont **felnőttképzés javítása érdekében** fontosnak tartjuk a továbbiakban is a **Hargita Megyei Vámszer Géza Művészeti Népiskola, a Székely Gazdaszervezetek Egyesület, Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége és más felnőttképzést nyújtó intézmények felnőttképzési programjainak a támogatását a közös gondolkodás folytatását a Hargita megyei felnőttképző intézményekkel.**

Ugyanakkor a felnőttképzés, átképzés tekintetében javasolt a magyarországi jó gyakorlatok megismerése és együttműködés kialakítása a közös képzési programok megszervezéséhez.

2024. május 3.